

Legyen épített város

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

Megjelenik
minden második csütörtökön

ELŐFIZETÉS FÉLÉVRE 3 PENGÓ
A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG
58141. SZ. POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ
HÜTTL ÁRMIN
BUDAPEST, I., VERBÓCZY-U. 28

Az Ur szombatja

Márk ev. 3, 1—6.

Sűrű, sötét erdő, — szenvedéserdő az élet. Ezerágu fájdalomgallyak lombosodnak a szenvedésfákon. Bánatfelhők suhannak a szomorúság völgye felett s vakító gyűlöletvillámok lobbannak el, az örömvirágokat verejtékharomat és könnyzáró táplálja. Érti is az ember, hogy szenvedéserdőben jár, ahol rejtély és titokzatosság öleli át, megsejti a »fölötte álló« örökkévaló, szent hatalmát.

A lélekben lángra lobban a hit.

De az is természetes, hogy a primitív ember az istenséget nem mint jóságos Atyát, hanem, mint a mindenség sokszor szeszélyes, kiszámíthatatlan véletlenekkel dolgozó haragos Urát látja maga előtt, aki áldozatul kívánja legdrágább kincsét, sokszor még gyermekét is. Az ősember Istene leginkább haragos Ur. Azt mondhatnánk szinte, hogy amilyen az ember, olyan az Istene. Ezt igazolja az is, hogy Istent éppen nem fáradhatatlan, örök hatóerőnek képzei, hanem úgy gondolja, hogy a nyugalomra, sabbatra Istennek is szüksége van, különösen olyan nagy munka után, aminő a világalkotás.

Igy jó létre a szombat, Isten nyugalmának napja, amikor az Ur még mannat sem ad a pusztában bolyongó népnek (II. Móz. 16.). Csak természetes, hogy az ember sem zavarhatja meg munkájával az alkotó nyugalmát: Jaj tehát annak, ki szombaton munkálkodik. Jaj annak, aki zavarja a megfáradt nyugalmát, százszor jaj annak, aki az Isten szombatját háborítja meg. Az Ur akarja, hogy az ilyen, mint veszett eb pusztuljon el. »Megtartsátok azért a szombatot, mert szent az tinéktek. Aki azt megrontja, halállal lakoljon. Mert valaki munkát végez azon, annak lelke irtassék ki az ő népe közül.« (II. Móz. 31, 14.)

»... a hetedik nap pedig szent legyen előttetek, az Ur nyugodalmának szombatja. Valaki azon munkálkodik, megölettesék.« Még a tüzgerjesztés is tilos (II. Móz. 35, 23.). Sőt még tüzre való fát sem gyűjthet az ember e napon. Az ilyen a népnek meg kell köveznie (IV. Móz. 15, 32—36). S ha nem így cselekszik a nép, könyörtelenül megbünteti az Ur. Ez a felfogás a próféták irataiból sem ismeretlen. (Ezék. 20, 11—13.)

Hosszu évszázadok alatt, folytonos szigorításokkal egyre növekedett a szombat nap babonás kultusza s Jézus korában is az izraeli hitélet középpontjában áll. A farizeusok annyira örködnek a szombat pontos megtartása fölött, hogy tilos dolognak tekintik még a felebaráti szeretet gyakorlását is — a gyógyítást. Mert a törvény betűje szerint ezt követeli az Ur!

Igy akarták kimutatni Isten iránt szeretetüket. De ezt a szeretetet a haragos Istentől való félelem táplálta, amennyiben az Ő büntetésétől rettegetek, az ilyen szeretet pedig önszeretet, mely »győtrelemmel jár«, sötétséget terjeszt, minden újítástól való irtózást szül, — a félelem megbénítja az ember képességeit... Az emberek menekülni szeretnének a szenvedéserdőből, de nem találják meg »a keskeny utat«, amely »az életre visz.« Sóvárgásukat mi sem mutatja jobban, mint a keresztlelő Jánost felkereső zarándokok tömerdek csapata.

A nagy kietlenségbe — mint hajnalpir a sötét éjszakába — Jézus szent alakja varázsol életet. Hősies elszántsággal szembeszáll a törvény betűjével, amely öl. Egymásután csendülnek fel ajkán a régi világot temető ígék, amelyek dicső példájával együtt mind-mind új ég és új föld megteremtését célozzák. Szerinte nem haragos Ur az Isten, hanem »Mi Atyánk«. A szenvedések terhe nem elviselhetetlen kereszt, hanem »könnyű és gyönyörűség igá«. S a mennyei édesatyja nem

fárad ki soha, hanem »mindeztideig munkálkodik«. A következtetés az, hogy gyermekének is munkálkodnia kell. »... Szabad tehát szombatnapon jót cselekedni!« Nyílt hadüzenet ez, az életet bilincsbeverő babonák és előítéleteknek, az apák tévedéseiből való ragaszkodásnak, világos felismerése a törvény lényegének, az »új parancsolat« nak, annak az utnak, amelyen kívül semmi sem vezet tiszta örömhöz a szenvedéserdőn át...

Népe és az egész emberiség iránt megváltó szeretettel eltelve lépi át a zsinagóga küszöbét. Szeretné ezeket az ősi szokások, szertartások és előítéletek: a törvény betűjének a rabságában sinylődő lelkeket helyes irányba terelni. A farizeusok szemében villámok cikkáznak, mikor a »szombat megrontója« jön. Ezek a vak vezérek nemcsak hatalmi féltékenységből, hanem népükért való aggodalmaskodásból is gyűlölték Jézust s elvesztésére törekedtek. Jézus látja, hogy az öszszecsapás elkerülhetetlen, tudja, hogy ebben a társadalomban, — mint mindenütt, ahol az elfogult konzervativizmus dühöng, — éppen úgy az életével játszik, aki az igazságról akar bizonyosságot tenni, mint a Sátán tanyáján: istentelen emberek között. Mégsem kerüli ki a harcot. Hiába a vészes hallgatás, középre állítja a száradtkezü. S ime: a száradtkezü engedelmeskedik. Jézus hősiessége oly vonzó, egyénisége oly megnyerő s tanítása oly meggyőző, hogy hőssé teszi a nyomorult, béna embert. A farizeusok jóságára utalt nyomorék ember kész reá, hogy a szombatnap megszegésében Jézus segítségére legyen. Ha a Mester úgy akarja: szívesen vállalja ő is a farizeusok dühét. Vajjon így cselekszünk-e mi is? Odaállunk-e mink is, ahol Jézus látni akar? Megálljuk-e a helyünket ott, hova az isteni kegyelem állított minket? Vállaljuk-e habozás nélkül a keresztet, melyet az igazságért való küzdelem a vállainkra rak?... Jézushoz sietünk-e, ha megfárad a lelkünk? föl vesszük-e az ő igáját? Oh, tegyük meg, ne legyünk rosszabbak e béna embernél, mert a Krisztus igája gyönyörűsége, az Ő terhe könnyű. Kinek-kinek közülünk az a legfőbb keresztény kötelessége, hogy hősieen felvegye a maga keresztjét, mint Jézus is tette.

Jézus tanítása csak lassan hatja át a világot, mint a kovász a tésztát. Ne csüggedjünk hát, ha erőinket benuultnak érezzük, hisz' idővel a legkisebb mustármag terebélyes fává növekedhetik. Az egész kereszténység életfaja is lassan fejlődött. Hosszu századokon át zsidós törvények bilincseiben vergődött. De kovásának a hatása el nem maradhatott. Ahol az elfogultság és a babona már annyira megmérgezte a hit légkörét, hogy az emberszivekben a vallástalanság, a hitetlenség malmára hajtotta a vizet — ott soh'sem maradt el az isteni segítség. Meg-megelevenedik a száradt kezű szent története: a bénákból is hősöket teremt az isteni kegyelem; hősöket, akiknek élete és műve, sokszor a vértanusága hirdeti, hogy csak egy út van »az élet«, az igazi boldogság felé: a Krisztus: Atyának tekinteni az Istent, örömmel vállalni keresztünket, s az Atyához hasonlóan s az »új parancsolat szerint« szeretetben fölteni el az életet; megtagadni a testet s megtagadni, ha kell ősi szokásokat is. Mert boldogságunkat

sem pénzen, sem testi, vagy lelki erővel nem szerethetjük meg. Krisztus békességét csak az Isten iránti feltétlen bizalom adja meg.

Glatz József.

Az istentiszteletek mechanizálása

Valamennyi liturgiát meg kell toldani egy új fejezettel, amely az istentiszteletek mechanizálásáról szól.

Az »istentiszteletek mechanizálása« egészen új szakkifejezés.

A »Die Christliche Welt« múlt évi 13. számában használtam először annak a folyamatnak a jelzésére, amely az istentiszteleti cselekmények állandósítására, az istentiszteleteken mechanikai eszközök használatára, végül pedig a mai technikai fejlettség fokán a teljes istentiszteletnek gépekkel: rádióval, vetített vagy távolba átvitt képekkel való elvégzésére irányul.

A kifejezés új. A törekvés és a folyamat is különösnek látszó.

Ha azonban csak egy kicsit körültekintünk a vallástörténetben, magát a törekvést régtől fogva megtaláljuk a különböző vallásokban. Nyomai vannak már olyan időkben, mikor a teljes mechanizálás lehetősége képzeletben sem volt meg. Maga az, hogy a vallásosság általában törekszik szertartásainak bizonyos időközökben mindig ugyanazon keretben, azonos szabályok szemmel tartásával, ugyanazokkal a szavakkal és cselekedetekkel való megismétlésére, szinte teljes egészében magában foglalja az egész törekvést s ebből folyik mind az a sok tökéletlen próbálkozás, amit egyes vallások ebben az irányban eddig felmutatnak.

E szerint a szabály szerint jár el minden varázslat. Ezen alapszik minden ráimádkozás. Ez jut kifejezésre az áldozati és istentiszteleti előírásokban. Még a fejlett vallások szertartási könyvei, agendái is ebből a forrásból fakadnak és ennek a szinte ösztönösnek mondható törekvésnek a megtestesítői.

Az istentiszteletek mechanizálásának az első foka, a primitív és fejlettebb ritualizmus, a szavakra és cselekedetekre való súlyhelyezés minden vonatkozásban megtalálható a régi ind vallásban. A Yajurveda áldozati előírásai minden apróságra kiterjednek. Fontosnak tartják azt, hogy az oltáron levő áldozatra a vajat jobbról vagy balról öntik-e és hogy az olvasztott vaj sűrű sugárban vagy szakadozva ömlik-e az áldozatra? Ha ugyanis az áldozatot egész pontosan mutatják be, az az isteneket szinte kényszeríti az áldozattal összekapcsolt kérések figyelembevételére és teljesítésére. A legkisebb eltérés megsemmisítheti, sőt ellenkezőre változtathatja az áldozáshoz kapcsolt reménységeket és az áldozat nyomán járó áldásokat. Ugyanilyen kínos pontossággal kellett bemutatni a rómaiaknál is az áldozatokat. Ha a pap nyelve imádság közben megbotlott, az egész áldozatot vagy istentiszteletet ismételni kellett.

A szavak és szertartások pontos ismétlésében megnyilvánuló mechanizálásán kívül egész mecha-

nikus mozdulatok, sőt mechanizmusok is feltűnnek a vallásos szertartások során.

Az előbbieik közé tartozik az a sok rituális mozdulat, ami mindenfelé megfigyelhető. A szertartásokat végzők és a hívek különböző pozíciókat vesznek fel. Állnak, guggolnak, térdelnek vagy egészen a földre vetik magukat. Imádság közben kezüket az ég felé emelik, vagy összeteszik. Az imádságot vagy hangosan kiabálva vagy egyhangu mormogás hangján mondják el és a felső testüket ringatják hozzá. Egyes szertartások közben a hívők tapsolnak, füttyülnek és táncoló mozdulatokat végeznek, mint az az iszlám meggyökeresése előtt a mekkai fekete kónél volt szokásban.

Az istentiszteleteken szereplő legrégebb mechanizmusok zeneszerszámok, amelyek közül a dob a samánok önkívületi állapotba való juttatására szolgál, a harang pedig keleten nem az embereket figyelmezteti az istentisztelet kezdetére és nem a híveket hívja a szertartás helyére, hanem az istenek figyelmét hívja fel arra, hogy valaki hozzájuk akar imádkozni, tehát figyelmeztet rá. Az állandósítás az istentiszteleteken használt szerszámok anyagára és formájára is kiterjed. Áll ez az áldozókésekre, amelyek sok helyen még akkor is kőkésék, mikor már az illető nép kultúrája a kőkorszakból rég kiemelkedett. Speciális mechanizmusok az imádságok számolására szolgáló olvasók, a mohamedán teszpikék és a katolikus rózsafüzér.

A legkülönösebb és legmesszebb menő mechanizálást képviselik a tibeti imakerek és imamalmok, amelyekben ugyan csak leírt vagy bevett imádság forog, de az elmélet szerint az így forgó imádság annyiszor elmondottnak tekinthető, ahányszor a szerkezet megfordította.

Az imamalmok két mechanizáló tényezőtől tevődnek össze. Az egyik a leírt imádság, a másik az azt forgató szerkezet.

A két elem közül az első, az írás, az istentiszteletek és szertartások egyik állandó részét, a beszédet mechanizálja. Ez a mechanizálás nem tökéletes. Az írás csak megrögzíti a beszédet, de visszaadni nem tudja. Ahhoz, hogy az írás megint hallható legyen, olyan ember szükséges, aki az írást olvasni tudja és a benne foglaltakat hangosan reprodukálja.

Istentiszteleti elemek megrögzítésére elsősorban a szóhagyomány szolgál. Utána az írás használatának a korszaka következik. Ékirásban rögzítették meg a sumirok, az asszirok és a babilóniak vallásos törvényeiket, himnuszaikat, képirásban rótták emlékeikre szertartási előírásaikat az egyiptomiak s papirusztekercsekre írva temették halottaik mellé a »Holtak könyvét«, amelyből a másvilágra kerülő lélek minden helyzetben kiolvashatja a helyzetre illő imádságot vagy veszedelmektől óvó formulát. Írás volt egyes amuletteken az áldást vagy átkot hozó formula. Írásos jelekkel idézték a szellemeket vagy az ördögöt a középkor bűbájosai. Még a kabbalisták legfőbb varázsf formulája is az a pergament-darab, amelyre az isten nevét jelentő négy szent héber betű került.

A kereszténység Isten-lélemben és igazságban

való imádságának az álláspontjára helyezkedett, de azért a szentírás, valamint a szertartási könyvek előírásai szerint való istentisztelet benne is fontos tényező abban a tekintetben, hogy istentisztelete mindig az ősök által szentesített formában történjék.

Mindezek a mechanizálást előkészítő és a mechanizálás irányába mutató elvek és eszközök hosszú időn át a szertartást végző személyén keresztül hatnak és eredményesek. A katolikus egyház, amely istentiszteletei végzésénél azok »ex opere operato« érvényénél fogva szinte teljesen kikapcsolja a szertartást végző pap személyiségét, eljut elvben a mechanizálás olyan fokára, ami meg van ugyan a primitív varázslatnál is, azonban tudatosan mégis csak benne jelentkezik a legtökéletesebb formában. Az »ex opere operato« elv ugyan csak annyit jelent, hogy a pap által végzett szertartás a pap erkölcsi alkalmosságától függetlenül is teljes értékű. De ez után már csak az következik, hogyha olyan mechanizmus akad, amely szintén el tudná végezni a hivatalosan előírt imákat vagy cselekményeket, s amely egyháziilag approbáltatnék, akkor az általa végzett ténykedések is teljesen érvényes istentiszteleti cselekményeknek mondassanak.

Másik mechanizálási jelenség a katolikus egyházban az a meggyökeresedett hit is, hogy a pápának Rómában mondott és adott áldása akár pápai küldöttek, akár fényképre vagy levélben való megírás, akár pedig távirati vagy telefonikus uton való közlés formájában továbbküldve kisebb-nagyobb távolságokban is hatékonyan vétetik.

Az »ex opere operato« végezhető cselekedetekben és a cselekedeteknek minden távolságot áthidaló hatásában való hit teljesen előkészíti az az istentiszteletek mechanizálását. Az elvi alap megvan, utána csak olyan technikai eszközök szükségesek, amelyek az emberi hangot és a cselekményeket végző emberek képét bárhol és bármikor visszaadják, hogy a mechanizálás a gyakorlatban is megvalósuljon.

A fonográf, mikrofon, rádió, kinematográf és telehor segítségével az emberiség az emberi hangnak és az ember képének a visszaadásával és távolba való közlésével erre a magaslatra is eljutott. A mechanizálás terén már annyira is vagyunk, hogy a hangot megfelelő eszköz (Literafon) segítségével akárki megrögzítheti és tetszése szerint reprodukálhatja. Ugyanez a lehetőség be fog következni a telehor, a távolbalátás terén is.

Igy már ma is az a helyzet, hogy gramofon és rádió segítségével az istentiszteletek zenei és szóbeli része maradék nélkül elvégezhető. A teljes illúzióhoz csak az hiányzik, hogy az ember a játszó zenekart, az éneklő kart vagy gyülekezetet, az imádkozó vagy prédikáló papot lássa is. De ettől is csak egy lépésnyire vagyunk. A beszélő színes mozgófénykép nagyon közel jár a teljes illúzióhoz s hogy az ilyen attrakciók ne csak moziban és ne csak belépődij mellett legyenek élvezhetők, hanem a rádióval kapcsolatosak legyenek, az sem a távol jövő zenéje.

Hogy ezen a téren mi minden lehetséges már ma is s hogy az istentiszteletek mechanizálása

nem agyrém, hanem folyton tökéletesebbé váló valóság, azt nehanem feltűnő példa is igazolja.

Az első az iszlám világából való. Ismertes, hogy a törököknek nem voltak harangjaik. Náluk az imára való felszólítást a mecsetek karcsu tornyairól műezzineknek nevezett kikiáltók végezték. Kemal pasa tavaly elrendelte, hogy ezt az ősi szokást ki kell küszöbölni. Minek tartson minden falu külön műezzint, akinek egész évre szóló, egész megélhetését biztosító fizetést kell adni? Szerezzén be valamennyi falu vagy város mecsetje rádiókészüléket és hangszórót s az ankarai rádióállomás által leadott imára és istentiszteletre való felszólítást vegye és adja tovább. Ugyanezt meg lehet csinálni a hajnali, déli és esti harangszóval is, vagy akár egy harangszóadó rádióállomás felállítása segítségével az istentiszteleti vagy temetési harangozásokkal is s szélnek lehet ereszteni valamennyi harangozót...

Más. Egyik beriini evangélikus templomban tavaly próbát tettek a gramofonnal s egyházi hangversenyt adtak. A hallgatóság meg volt elégedve a próbaelőadással. A kísérlet nyomán egyre jobban alakot ölt az a terv, hogy a templomok szerezzék be gramofonokat és azon játszanak le olyan klasszikus darabokat, amelyek előadására megfelelő zenészük vagy énekkaruk nincs.

Megint más. Tavaly júliusban Lucja Phillipinit és Katharina Thomast Rómában a Szent Péter-templomban szentekké avatták. Mikor a pápa megszólalt, hangja szokatlan zengéssel töltötte be a templomot. A jelenlevők csodálkozva figyeltek föl s megállapították, hogy a legujabb kor csodája bevonult az ősrégi bazilika falai közé: a templomban óriási hangszórókat szereltek fel, amelyek a pápa hangját megsokszorozva juttatták el a templom minden zugába.

A legujabb hír azonban mégsem Rómából, hanem Amerikából való. »Az amerikai presbiteriánus egyház szakosztályt alapított a »gépies istentiszteleti berendezések« tanulmányozására. Paul Jones, a szakosztály elnöke, szerkesztett egy géplelkész — egy színes és hangos filmvetítő készüléket — s ezt a Texasban levő houstoni presbiteriánus templomban be is mutatta. A bemutatón a gép egy szöveget és több himnuszot adott elő megfelelő színes háttérrel, majd két rövid szónoklatot beszélőfilm alakjában, amelyek mindegyike az egyház vezető papjának a személyes előadása után készült. A géplelkész beszerzési költsége ezeröttszáz dollár. Fölszerelése után az élő pap teendője kizárólag az ima elmondása volna.«

Tehát ezeröttszáz dollár a géplelkész, aki művészi ének- és zenerészek után egyelőre csak Paul Jones presbiteriánus lelkész alakjában és csak Houstonban prédikál és imádkozik, mivel azonban a színes film és a beszélőfilm is sokszorosítható, akármely templomban, akármikor elmondja ugyanazt az imát és prédikációt, ha lejátszatják, esetleg azonban más beszédet is mond, hogyha a filmet kicserélik. A további alkalmazás azután kézenfekvő. Paul Jones után akármely más lelkész következhetik.

Bár ez a megoldás még nem a legtökéletesebb, mert a lehetőség már ma is megvan arra, hogy a rádióban beszélő lelkész bárhol látható is legyen

s hogy egy ilyen rádióelőadást megfelelő szerkezet segítségével bárki a maga számára megrögzíthessen és akármikor újra lejátszathasson, azért az már ma is bizonyos, hogy itt az ideje, hogy az istentiszteletek mechanizálásának, vagy ha úgy tetszik, a »géplelkészek« elszaporodásának az áldását vagy átkát a teológiai tudomány a liturgiában elvileg idejekorán tisztázza, azután pedig hogy ebben a kérdésben gyakorlatilag is olyképp foglaljon állást, hogy az élő, eszmények megvalósítására törekvő evangéliumi jellemű lelkészegyenységek Törökország feleslegesekké tett műezzinjeinek a sorsára ne jussanak s hogy az egyházi életben az élők eleven lelkiismeretének a helyét szajkómódra papoló gépek ne foglalják el. Vagy ha ennek a technikai fejlődésnek nem szabad és nem lehet gátat vetni, akkor készítse elő arra őket, hogy sorsukkal megbékélve, szépen lefeküdjenek és meghaljanak.

Ez azonban már más kérdés, amelynek a fejtegetése kívül esik ennek a vázlatnak a keretén.

Szimonidesz Lajos

Dr. Popp Fülöp

Április 9-én jutott nyilvánosságra, hogy a jugoszláviai német-magyar evangélikus országos egyház 72 gyülekezete egyhangulag dr. Popp Fülöp zágrábi esperes-lelkészt választotta meg püspökévé.

A választás élethossziglanra szól. Ugyanakkor az országos egyház világi elnökévé dr. Róth Vilmos nagyikindai ügyvédet választották meg az új egyházi törvény értelmében 12 évre. A választás eredményének bejelentése után Sándor király nyomban magához kérte az új püspököt, hogy személyesen adja át a megerősítő ukázt. A világi elnököt az alkotmány értelmében az igazságügy-miniszter erősíti meg tisztében.

Dr. Popp püspökké választásával tulajdonképpen csak jogi szankciót nyert egy már évek óta tisztelettel körülövezett tényleges állapot. Wagner G. A., a nagyemlékü verbászi lelkész halála óta ő vezette a jugoszláviai egyház ügyeit, mint egyházi elnök és csak az új egyházi törvények életbeléptetéséig kellett várni, hogy ezek szerint konstitúáltassék az egyház és az eddigi püspök-adminisztrátor valóságos püspökké legyen.

Egy nemes célkitűzésű pálya nyerte ezzel a választással fiatalon a maga kiérdemelt díszét és ahogy az ifju püspök most is hálás szeretettel emlékezik meg minden alkalommal volt magyar barátairól, — élénk emlékezetünkben van, mennyi ragaszkodással tudott beszélni például dr. Szlávik Mátyásról és Draskóczy Lajosról és életének kedves emlékéiről, az eperjesi teológus éveiről — megvagyunk győződve arról, hogy nemcsak a magunk nevében szólunk, hanem minden magyar barátja nevében, mikor mély tisztelettel üdvözljük diszes, új, magas tisztében.

A dunántúli svábokkal annyira egyvágásu szlavóniai svábokból való új püspök most töltötte be 37. évét. 1893-ban született Bezsanjén. Népiszkoláit németül, középiskoláit horvátul, a teológiát magyarul végezte. A háromnyelvű zágrábi

gyülekezet nagy örömmel fogadta a három nyelvet tökéletesen beszélő fiatal káplánját 1916-ban.

Méltó társa és tanítványa lett a gyülekezet akkori nagy papjának, Bayer Györgynek, akinek korai halála után 1918-ban az akkor alig 25 éves fiatal papot nagy szótöbbséggel hívta meg a tekintélyes zágrábi gyülekezet rendes lelkészének. Nem is tudtak ellene mással agitálni, minthogy évekre fiatal, természetesen kicsiny és testi tekintélyre sovány.

A fiatal papban azonban az Ur akarata megsufolt a csufolódókat. Egyre nőtt mint egyházi szónok, mint lekipásztor, mint áldozatra mindig kész filantróp és mint egyházszervező hiveinek szeretetében és paptársainak tiszteletében, és már három évre rá az alig 28 éves zágrábi papot ezeknek bizalma 1921-ben az esperességi székbe hívta. Annyira tartós köteléknek tekintette zágrábi egyházával kötött frigyét, hogy annak ellenére, hogy anyagilag aránytalanul dusabban javadalmazott papi állásra hívták meg, megmaradt Zágrábban és most mint püspök is ott óhajt maradni. És ez a hűség — ugylátszik — hűséget vált ki: Zágráb város közönsége most azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közszeretben álló ifju püspököt hosszú időre magához láncolja azzal, hogy püspöki palotát épít az evangélikusok részére.

De nem áll meg csak a szeretet munkájában. Még mint káplán és kezdő fiatal és nagyelfoglaltságú pap megszerezte a juris doktorátust, majd még a filozófiából is promoveált, mintha csak az lett volna vele célja az Istennek, hogy rámutasson arra: nincsen határa az emberi munkabírásnak abban, aki Nekem kíván szolgálni.

Távol tartva magát minden politikától, mindig a törvényt tisztelte. Istenieket és emberieket egyaránt. Már 1918 október 29-én megtörtént a politikai szakadás Horvát-Szlavon-Dalmátországi és Magyarország között és mi sem lett volna a tömeg szemében népszerűbb, mintha ebben a fejvesztettségben az ottani egyház tüntetőleg megszakitja a magyar egyházzal való összeköttetést. Az ifju pap és a zágrábi egyház azonban hűséggel tartott ki a horvát autonóm protestáns törvény mellett és ismételten sürgette az illetékes magyar egyházi hatóságnál az ujonnan megválasztott papnak beiktatását, és csak mikor azokban a zavaros időkben és talán zimankós téiben ugyan, de mégis érthetetlen módon semmi válasz nem jött és semmi hajlandóság nem mutatkozott a beiktatás végrehajtására, keresett megoldást, melyhez szépségében és megindító voltában foghatót egyházunk történetében nem láttunk: a zágrábi német evangélikus papot, Popp Fülöpöt hivatalába ünnepélyesen, a római katolikus egyház kivételével, a többi egyházak részvételével fiatal református paptársa, László Levente iktatta be magyarnyelvű szentbeszéddel. Magyarnyelvűvel! 1918—1919. telén, mikor a nagy világegés után egy még nagyobb jött ott ránk magyarokra.

Segíteni! — ha talán nem szóval vallott jeliséje is, de tettei ezt vallják. Segített a földjeiket menekülésszerűen elkötyavetyélni kész magyar gazdák megnyugtatózásában, mikor az okosan megszervezkedett németiség védelme alá vonta ezeket is. Segített üldözött magyar paptársain.

A törvén yesállapot megváltoztával, mint született horvátországi, lojális magatartásával nagy tekintélyre tett szert mindenfelé és segítő szándékának mindig tudott sulyt adni és érvényt szerezni. Fokról fokra, le- és felfelé, hittestvérei közt és az egyházon kívül is vitathatatlanná vált belső egyéni sulyával. Azokat a megnyilvánulásait a királyi kegynek, amelyeket a Szent Száva-, a Fehér sas- és a Daneborg-rendek ránézve jelentenek, mindig értékesíteni tudja egyháza és embertársai javára.

Mi csak szerencsét kívánhatunk a jugoszláviai evangélikus egyháznak választásához. Az ifju püspököt pedig majd csak megáldja az Uristen továbbra is.

Immendinger Mihály

Papok tükre

A reformáció óta nem egyszer tartották a papok elé a tükröt: Nézzetek bele és lássátok meg, hogy milyenek vagytok! A magyar irodalomban először 1559-ben használta ezt az igen kifejező címet Sztárai Mihály, aki »Az Igaz Papság Tüköré«-ben — papíron még a pápát is majdnem annyira hozta, hogy felakasztotta magát s végül evangélikus hitre térítette. A leghiresebb és leghirhedebb e nemű munka közel száz évvel ezelőtt jelent meg. Ez volt az a »Pfaffenspiegel«, amit Otto von Corvin porosz katonatiszt írt, s amely a legnagyobb kedvteléssel hordta össze a papok bűneit, hogy erkölcsi hitelüknek a tönkretételével egyengesse a felvilágosodás és az egyháztól való elszakadás útját. Tizenöt évvel ezelőtt egy magyar evangélikus lelkész írt egy kis füzetet, melyben erős szarkazmussal belülről festett képet a papság idillikusnak mondott életéről s mutatta ki azt, hogy az eszményi életnek mennyi nyomoruságos és szomorú akadály van. Most megint Németországban bukkan fel a többször használt cím *D. Friedrich Niebergall* marburgi egyetemi tanár egy új munkájában, amely »Pfarrerspiegel« címmel (H. L. Brönnert s Druckerei und Verlag Frankfurt a. M. kiadásában, ára 4.80 márka) jelent meg. Ez a tükör azonban egészen más, mint akár Corvin hirhéd munkája, akár »Az igaz papság tükre.« Ez a tükör gyűlölet és karrierozás nélkül rajzolja meg a papok életét és atyai szeretettel segíti őket arra, hogy az élet ezer bajai közt is megállhassanak és eszményeik mellett is megmaradhassanak. Nem rideg szabályok, hanem őszinte önvallomások és kitűnő megfigyelések tárháza ez a könyv, amely igazságainak és valóságainak a segítségével legőszintébb barátja és leghivebb tükre a lelkészek belső életének. E tekintetben egészen sajátos helyet foglal el az irodalomban. Ez nem tudományt közlő, gyakorlati tanácsokat adó hasznos munka, hanem a papi életnek és léleknek olyan elemzése, amire egyházunk lelkipozozás szempontjából legelhagyatottabbnak tekinthető rétegének, a lelkészeknek is igen nagy szükségük van. Valaha a tanítókat tartották lelki gondozás szempontjából legjobban elhanyagolt embereknek, ma ez a szomorú állapot inkább a lelkészeket sújtja. A lelkészek, akik emberek ezreinek a lelki gondjait igyekeznek eloszlatni, akik örökké uton vannak, hogy Krisztus kicsinyeinek az elveszését

megakadályozzák, városokban és falukon szét-szórva sokszor a legnagyobb lelki magányban és elhagyatottságban élnek és bizony nem egyszer nekik is jól esne, ha tudnák, hogy van valaki, aki nemcsak hatósági intézkedés és fegyelmi felelősségre való emlékeztetés formájában gondol velük, hanem baráti és atyai megértéssel foglalkozik lelki életükkel és nemcsak tanácsokat ad, hanem valósággal kézenfogja és úgy vezeti őket, amíg el nem hagyja őket a szomorúság, a csüggedés, a reménytelenség, a fáradtság és mind az a sok lelki válság, amely olyan embert is utolérhet, aki egyébként mindig mások bajaival foglalkozik és mindenki más bajaira orvosságot tud, csak a maga baját nem tudja meggyógyítani. Rövid két oldalas, sokszor igen frappáns jellemzésekben veszi sorba a kiváló szerző a papság lelki életének és viszonyainak sok baját. Mindegyikre van nagy távlatu megoldása.

Nem gyülekezeti vagy teológiai problémákat vet fel, hanem csupa olyan kérdéssel foglalkozik, amelyek a lelkészek belső élete szempontjából lehetnek problematikusak. Külön fejezete szól a papnékről, amely nálunk is figyelemre tarthat igényt, noha már a lelkészek házasodása tekintetében tervezett különleges rendszabályok veszedelme elhárítottnak tekinthető. A már megkötött papi házasságoknak is vannak olyan problémáik, amelyek éppugy megkövetelhetik a lekipásztori kezelést, mint a lelkészek lelki élete. A könyv minden problémát határozottan, élesen, kerülgetés nélkül exponál és tanácsai tekintetében is a »Sapientia pauca« álláspontján áll. A könyv nemcsak lelkészek számára tehet breviáriumszerű szolgálatot, hanem azok figyelmét is megérdemli, akik a lelkészek gondolatvilágát, lelki életük és hivatali gondjaik problematikáját ismeri, érteni akarják és akik abban a lelkész őszinte segítői akarnak lenni.

Mutatvány Fr. Niebergall „Pfarrerspiegel“ c. munkájából.*

Miért nem foglalkozik tudománnyal?

»Mert anyósom egész nyáron át vendégségben volt nálunk.«

»Mert dolgozószobámban örökké füstöl a kályha.«

»Mert szomszédom kutyája folyton ugat. Valahányszor könyvet veszek a kezembe, dühös ugatásba kezd.«

»Mert a feleségem más állapotban van.«

»Mert egyik professzor ezt mondja, a másikat mást állít. Kinek higgyek?«

»Mert az, amit a teológia ma tanít, tíz év múlva elavul. Miért tanulék hát? Inkább megvárom, míg az új teológia megszületik.«

»Mert hétfőn pihenek, kedden beírom a végzett szertartásokat, minden hó első szerdáján papi összefoglaló van, csütörtökön biblíamagyarázatot kell tartanom, pénteken egyháztanácsi ülés van, a szombat meg szombat... Mikor foglalkozhatnék hát teológiai tudományokkal?!. . .«

* Pfarrerspiegel. Mit einem Anhang »Die Pfarrfrau«. Aus der Wirklichkeit für die Wirklichkeit. 207. 1. Ára kötve M. 4.80. H. Brönnner's Druckerei und Verlag (Frankfurt a. M.) kiadása. Szerző és kiadó külön engedélyvel.

»Mert nem akarom, hogy a hitetlen teológia hitemet megingassa...«

Valamennyi kifogás mind azt mondja, hogy tanulásra nincs idő. »Ez igaz is lehet, csak az a különös, hogy azok, akiknek rendszeresen legtöbb a dolguk, legkevesebbet panaszkodnak és a legtöbb könyvet olvassák. Nem lapokat és folyóiratokat, hanem könyveket, sőt műveket!... Honnan veszik ezek olvasásukra az időt?!. . .«

Ahhoz, hogy az ember valami újat és valami fontosat mondjon, mindig sok szellemi munka szükséges. Akinek mindig adnia kell, valahonnan be is kell vennie azt, amit nyújtani akar.

Ahhoz, hogy az ember a korszellemmel mindig kapcsolatban maradjon, a jelenkor teológiájának a szellemével sem szabad megszakítania az összeköttetést.

Akarmilyen studium legyen is az, mindig az evangélium egyszerűségéhez visz közelebb. A teológiától csak az szabadul, aki teológiával foglalkozik és csak az jut magukhoz a tényekhez is. A tudományos munka anyagot szolgáltat a gondolkodás és a prédikáció számára. Arra tanít, hogy a komoly gondolatot megkülönböztessük az üres fecsegéstől és arra képesít bennünket, hogy határozottan és világosan írjunk le valamit és hogy magja is legyen a beszédünknek.

De csak az első vagy másodkézből vett tudomány ér valamit. Aki csak előadásokat hallgat, aki salabaktereket vagy folyóiratokat tanulmányoz, az semmire sem viszi. A mi egyházunk papjait ez a műveltségük különbözteti meg a szekták és közösségek prédikátoraitól, bár újabban ezek is folyton emelik ezekkel szemben támasztott teológiai követeléseiket.

Ha kevés a hallgató... .

Bitziust egyszer megkérdezték, hogy mennyi hallgatója van? A kérdésre ezt felelte:

— Ebben a tekintetben nem igen kényeztetnek el. De megbosszulom magam. Nem szerzem meg nekik azt a gyönyörűséget, hogy panaszkodjam. Minél kevesebben jönnek, annál inkább megfeszítem minden erőmet, hogy kevés hallgatómat minél jobban kielégítek. Mert ilyenkor azt mondom magamban: ezek a leghűségesebb lelkek, akik az én tökéletlenségem dacára vasárnapról vasárnapra eljönnek. Ezeknek tartozom azzal, hogy a lelkem legbensőbb érzéseit megismertessem velük és hogy utolsó csepp erőmet is nekik adjam.

Arra a kérdésre, nem bántja-e az, hogy működésének kevesebb a hatása, mint amekkora lehetne, — ez volt a felelete:

— Minden szombaton két vendégem van a dolgozószobámban. Az egyik a sátán, a másik az Ur Jézus Krisztus. Az előbbi, aki örvend a káromon és bosszantani akar, ezt mondja: Bitzi, csak nem leszel olyan bolond és csak nem fárasztod magad?! Holnap megint mindenféle sokadalomra való alkalom lesz. Ugyan ne okoskodj és ne kinlódj amiatt a pár ember miatt, aki mégis eljön a templomba! — Én azonban hátat fordítok neki. Aztán jön a másik látogató, az én igaz, jó uram, Jézus Krisztus. Ő meg azt mondja nekem: Bitzi, te ismered engem és azt is tudod, hogy nem valami sok embert hoztam össze. Legutoljára igen kevesen

voltak. De ezért a pár emberért mégis kiontottam a szívem vérét, mert meg voltam arról győződve, hogy majd annakidején ez sok ember üdvösségére válik. — Én ekkor az én hűséges uram szemébe nézek és megigérem neki, hogy szívemből vele tartok.

Bitzius meg is tartotta hűségesen azt, amit ígért. Napokon át készült valamennyi prédikációjára s a vasárnapokra virradó éjszakákon sokszor le sem vetkőzött, hanem felöltözve hevert csak néhány órát az ágyon, aztán megint felkelt, megint irt, megint javított a prédikációján, aztán addig tanulta, míg a harangok meg nem csendültek. Husz éven keresztül hétről-hétre így dolgozott egy marék hívője kedvéért s valószínűleg soha nem álmodott arról, hogy szive vérevel írott szavai valaha is ezer meg ezer emberhez eljussanak s Krisztus által örök életüket munkálják.

Közlő: Szimonidesz Lajos.

A legnagyobb

— Laotse —

Aki mászt ismer, az okos,
 aki magát ismeri, az a bölcs.
 Aki mászt győz le, az erős,
 aki önmagát: az az igaz hős.
 Akinek sikerül, van abban akarata,
 aki kevéssel beéri, több sikert arat.
 Aki helyén megáll, legény a talpán,
 de akit a halál se gyűr le,
 azé lesz az élet igazán.

Ford.: Szimonidesz Lajos

Sajtóvasárnapot tart egyházunk április 19-én országsszerte. A róm. kath. egyházban ez évben már sajtómisést is mondtak. A sajtót a reformáció juttatta megérdemelt jelentőségéhez, mert megtanította a népet olvasni és felkeltette szomjúságát a tanulás után. Ma a sajtó a közéletnek egyik legfontosabb irányítója, hatása az egyénre és a társadalomra kiszámíthatatlan. Minden valási, tudományos, politikai, gazdasági, üzleti irány a sajtó útján igyekszik eszméi, törekvései, céljai számára híveket toborozni. A hit és hitetlenség harcában az egyház is hatalmas fegyvert szerzhet magának, ha kihasználja a sajtó nyújtotta alkalmakat és lehetőségeket. *Támogassuk azért az evangélikus sajtót, minden tőlünk telhető módon! Küldjük be minél előbb a budai Luther-Szövetség 58141. sz. postatakarék csekk számlájára az előfizetési díjat és adományt. Szerezzünk a »Hegyen épített város«-nak új előfizetőket, támogató barátokat. Csoportosuljunk hűségesen zászlaja alatt és védjük meg azon támadások és gyanúsítások ellen, melyeknek az utóbbi időkben több oldalról van kitéve!*

Mussolini népszerűsége hazánkban már olyan nagy, hogy Turay József főtákos újszülött fia keresztapjának kérte fel. Az olasz miniszterelnök a meghívást elfogadta és a budapesti olasz követtel képviseltette magát a gyermek keresztelőjén.

A pozsonyi magyar-német ev. gyülekezetben működő missziói egyesülés Boga Géza személyében hivatásos munkást nevel a lipcei misszióintézetben, akiért haví 500 é. kor. tartásdíjat fizet. Ehhez a pozsonyi ev. ifjúsági egyesület magyar ága évi 2000 koronával járult hozzá.

Istentiszteleti rend a budai ev. templomban

Április 19-én 9 órakor ifjúsági istentisztelet: Glatz.

10 órakor német istentisztelet: Fürst Ervin h. lelkész.

11 órakor magyar istentisztelet: Fürst Ervin h. lelkész.

Április 26-án 11 óra 15 perckor rádiós istentisztelet:

Kiss István, a dunáninneni ev. egyházkerület püspöke, énekel a budai **Lutherszövetség Vegyeskara**. Karanagy: **Mikus Csák István**;

d. u. 4 órakor **Andaházy-émlékünnepély**.

Kereszteltük: Müller Miklóst.

Eskettük: Bradák Károlyt Bradák Erzsébettel, Nedeczky Gézát Nyárády Margittal.

Temettük: özv. Lunda Józsefnét, dr. Oroszi Márton Pált, Horváth Györgyit.

Meghívó. A budai ev. tanulóifjúság április 26-án, vasárnapon d. u. 4 órakor ünnepélyt rendez a templomban, melyen az egyház egykori érdemes felügyelőjének: néhai and. házai és dubravai Dr. **Andaházy László**, csász. és kir. asztalnok, ügyvéd, országgyűlési képviselő emléket fogja kegyelettel felújítani. Az emlékbeszédet **Sándy Gyula** műegyetemi tanár, budai egyházunknak volt felügyelője fogja mondani. Közreműködik még az ifjúsági vegyeskar, valamint az ifjúság egyes tagjai is. Erre a kegyefétes ünnepélyre tisztelettel meghívjuk az egyházközség minden tagját.

Ünnepszenteleésünk a nagyhétben és husvétkor a hívek ezreit hozta a templomba, mely ismételten zsufolásig megtelt. Helyettes- és segédlelkészünk derekas munkát végeztek. Négy ünnepnap alatt kilenc istentiszteleten szolgáltak a gyülekezetnek Isten ígéjével és osztottak urvacserát a lelki táplálék után sóvárgó híveknek. De ugyancsak gondjukat viselték a kórházban szinylődőknek is. Ezekben a napokban 1300 testvérünk volt az Ur megterített asztalának vendége. Vajha ez a mi buzgólkodásunk egyuttal a hitben és a szeretetben való erősödést és gazdagodást eredményezze Isten dicsőségére, az egyház és embertársaink javára!

A budai **Lutherszövetség Vegyeskara** ebben az évben is közreműködött a nagypén-ek délutánján a templomban tartott passió-olvasásnál. Az Újvöztő szenvedése történetét Fürst Ervin helyettes lelkész olvasta, az énekar közbeközbe a következő, nagyhírű szerzőktől való énekeket énekelte: 1. Áll a Golgotha keresztje... 2. Éj kezdetén... 3. Föld megindul... 4. Sirjon ma az ének... 5. Oh siralom... 6. Oh nézd a Golgothát... 7. A keresztfaához megyek... 8. És nagy sötétség lőn... 9. Bach: Jézus halálára... 10. Lelked készül... A templomban összegyülekezett szép számu hívőssereg nagy figyelemmel és hálával fogadta az énekar szereplését, mely nagyban emelte a vallásos áhitatot.

Dr. Berzsényi Jenő (1845—1931) a dunántúli egyházkerület volt felügyelője, virágvasárnap délután elhunyt. Ifjú korában az orvosi pályát választotta, itthon és a külföldön jeles szaktanulmányokat végzett e téren, majd Szombathelyen telepedett le, mint gyakorló orvos. Később orvosi működésével felhagyva kemenessömjéni földbirtokán élt és a közügyeknek szentelte képességeit. Az egyház hí fia volt, a bibliát naponként használta családi körében. Az egyházi életben különböző tereken szolgált, 1912—22-ig mint kerületi felügyelő is. Egy időben országgyűlési képviselő is volt. Méltó viselője volt az **egyházasszövetség Berzsényi** névnek és személyiségével kitérülhetlően nyomokat hagyott azoknak lelkében, akiknek körében végezte nemes munkáját. Elköltözését egész evangélikus közéletünk szivből fájjalja. Bóné **Deschán Achillné** buzgó budai hívünk édes atyját gyászolja. Temetését **D. Kapi Béla** püspök végezte. Az elhunyt egyházi vezérférfiu emlékezete legyen áldott!

Szövetségünk e hó 11-én d. u. 5 órakor tartotta **évadzáró kulturstétjét** az Attila-utcai elemi iskolában, amelyen a megszokott válogatott hallgatóság soraiban örömmel üdvözölhetjük **Broschko G. Adolf** esperes urat is. **Borbély Ilonka** üdvözölő szavai után **Schöpplin Aladár** lépett a katedrához s közvetlen melegséggel olvasta fel egy kis elbeszélését. A gyermekkori s pozsonyi emlékeket tüköző kedves munkát a szövetségnek ajánlotta. Közreműködését meleg, elismerő szavakkal köszönte meg a szövetség elnöke. **Marton István** szép éneke után Márk. 3,1—6 alapján **Glatz József** tartott bibliamagyarazatot, melyet **Parth Andor** szavalata követett, végül a szövetségi énekkar férfinegyese kedves szereplése zárta be a kulturdélutánt. **Borbély Ilonka** mondott köszönetet az évad folyamán sze-

replőknek s az estélye látogatóinak. Ezután egy meghitt és építő estély emlékeivel távoztak a jelenlévők a szegény iskolateremből, amelyet az elmúlt hetekben sokszor kápolnává avatott az áhitat, előadóteremmé a művészet és a tudomány.

G. I.
Megjelent az egyetemes egyház által kiadott Jelentés a konfirmációi oktatásról úrlap, melynek használata kötelező. Kapható a Luther-Társaságnál darabonként 4 fillérért. Erre a konfirmációi oktatást végző testvéreink figyelmét felhívjuk.

Özv. Györy Vilmosné, az ország papjának, néhai dicső emlékü dr. Székács Józsefné leánya, ki budai egyházunkban él már sok év óta a legnagyobb visszavonultságban, fiatal korában orosházi papné volt és ott kedves emléket hagyott maga után. Nemrégiben megemlékezett Orosházáról és 100 P-t küldött az egyháznak, hogy néhai férjének emlékét felelevenítse. Azt írta, hogy nem tudja elfelejteni azokat a kedves öreg embereket és asszonyokat, akik a templom előtt üldögélve, köszöngettek be a szemben levő parochiára. Az egyház hálás köszönettel vette az özevgy papnének kedves figyelmét és két padot készített a templom elé, melyeken kis tábláskák hirdetik Györy Vilmos, Orsháza egykor ékesszavu papjának emlékét.

»**Pezenhoffer mester tiszta munkát csinál**« címmel febr. 19-én szóvátettük egy hozzánk beküldött, de általunk nem közölt hosszabb cikk nyomán a Magyar Kultúra 1930 december 5-i számában megjelent azt a közlést, hogy a Magyar Kultúra birtokában van egy prot. püspök sajátkezü levele, melyben arra az esetre, ha nem kapná meg teljes püspöki nyugdíját, felajánlja szolgálatait a kommunista agitátorképzés terén. Felhívtuk ezért Pezenhoffer urat, hogy tisztázza ezt a vádat és álljon férfiasan helyt, ha koholmányinak vagy megtévesztésnek áldozata lett. Pezenhoffer Antal ur erre rendelkezésünkre bocsátotta a kérdéses levélnek másolatát és megmutatta annak eredetijét is. Ebből megállapítható, hogy a levelet 1919. április 15-én egyik püspökünk írta, de abban a kommunista agitátorképzésről egyáltalában nincsen szó, amit különben Pezenhoffer ur egy hozzánk intézett levelében lojálisan maga is elismer. Minket természetesen az ügy tárgyalásánál egyedül és kizárólag egyházunk jól felfogott érdeke vezetett.

A pozsonyi ev. magyar-német egyház több kedvező körülmény folytán a folyó esztendőre leszállíthatta az egyházi adókat. A hívek 12 osztályba vannak sorozva. A leszállított adók nagysága az 1931. évre: 15, 30, 56, 96, 170, 255, 360, 504, 720, 990, 1350, 1800 cseh koronát tesz ki. A múlt évben az adók 10—25%-kal voltak nagyobbak. A régi alumneumi és konviktusi tőkék kamataiból az egyház 15.000 koronát theologusok, 25.000 koronát pedig középiskolai tanulók segélyezésére fordít. Ha pengőre átszámítjuk, akkor 2½ pengőtől 300 pengőig, terjed a pozsonyi ev. egyház leszállított adója, vagyis még mindig sokkal nagyobb arányban adóznak pozsonyi ev. testvéreink, mint budai híveink. Ebben a gyülekezetben négy lelkész működik már husz év óta a legnagyobb egyetértésben. Ezt a husz évet január hó folyamán meg is ünnepelték.

A Magyar Evangéliumi Ker. Missz. Szövetség kiadásában egy külmisziói füzet sorozat indult meg »Külmisziói Füzetek« címen. E negyedévenként megjelenő sorozat minden egyes száma nagyon érdekes történetet hoz a különböző misziói mezőkről, a külmisziói hőseiről és a misziós munka eredményeiről. Az első szám, amelynek címe: Rafaravávy Mária és az evangélium, Afrika keleti partjai mellett elterülő Madagaszkár szigetere vezet bennünket és az első keresztyének küzdelmeit és mártíromságát festi le. A történetet Rabenasoló madakaszkári lelkész írta, aki néhány hónapja nálunk is járt s aki megkapó elevenséggel rajzolja meg az ottani keresztyének hitét és életét. Vallásos öszejóveteleken való felolvasásra rendkívül alkalmas.

A »Külmisziói Füzetek« mindenki által könnyen hozzáférhető mindössze 20 fillérbe kerül egy-egy száma. Ez év folyamán megjelenő 4. szám ára, az előfizetés előre beküldve, portómentesen 70 fillér. Megrendelhető Budapest, IV., Ván ház-krt. 12., III. 12. (Hajnali útiadóhivatalán.)

Somogyi szórmaszalonjában rókák az összes divatszinekekben már 50 pengőtől kezdődőleg nagy választékban. Téli szezonból visszamaradt különféle szórmebundák nagyon olcsón. VIII., Rákóczi-ut 23. I. em. Uránia mellett. Telefon: J. 363—14.

Hegyen Épített Városra Tízettek: Aczél Sándor 3, Balázs Józsefné 3, dr. Balogh György 6, Bársony Oszkár 6, Berzeviczy Kristófné 6, dr. Cornides Donát 3, özv. Dax Adolfné 1.50, Doktorits Benő 3, özv. Farkas Mihályné 6, dr. Fülöp Zsigmond 6, dr. Gombóc Endréné 6, Isó Dániel 3, Kállai Ignác 6, Káresz Sámuel 6, özv. Kocián Józsefné 3, Kotsér Kálmán 2, Kossaczky Árpád 6, dr. Kullmann László 10, Légrády Ottó 6, Maier Emil 20, Martos Frigyes 6, Mátray Ferencné 2, Miklós Berta 3, özv. dr. Miklós Gyuláné 6, Polevkovics Gusztáv 6, Rein Ernő 6, dr. Rötzer Ferencné 6, Sándor Jenő 6, dr. Schulek Béla 6, dr. Szűcs Elekné 6, Tahin Dávidné 3, Tommasek Miklós 3, dr. Traeger László 6, Varga Kálmáné 3, Wittek Józsefné 3, Zelenka Zoltán 6 pengőt.

Luther Szövetségnek adomány: Doktorits Benő 5, Kossaczky Árpád 8, Mehnert Ernőné 10 pengőt.

Tagsági díjat fizettek: dr. Balogh György, Bársony Oszkár, Doktorits Benő, dr. Fülöp Zsigmond, Kossaczky Árpád, Martos Frigyes, dr. Miklós Gyuláné, Sándor Jenő, Sándor Jenőné, Tommasek Miklós 2—2 pengőt.

A beográdi városi tanács az evangélikus egyháznak új temploma részére egyik legszebb utcáján, a Zrínyi-utcában nagy telket adományozott.

Koszoru (erdélyi, felvidéki, vajdasági írók) a címe az 1931. évi Könyvnap könyvének. Ez az élő virágokból font, örökké élő Koszoru, melynek egyes virágait kb. 50, az elszakított országterületeken élő magyar író és költő legkiválóbb alkotásai képezik, a május havában megtartandó Könyvnapon kerül piacra. Fehér, famentes papíron nyomott, közel 400 oldal terjedelmű lesz ez a kötet, melynek bolti ára 5 pengő lesz és 1.20 pengőért szerezhető be, ha ez a csekély összeg legkésőbb április 15-ig hozzánk beérkezik. Mintakötet és aláírási iv üzlethelyiségünkben rendelkezésre áll, befizetések 25133. sz. postatakarékpénztári csekk számlánkra is történhetik. Mielőbbi rendelést kér **Scholtz Testvérek** könyvkereskedése, Budapest, IX., Ferenc-kört 19.

Krausz Rezső kályhás-mester II., Csalogány-u. 50: aranyéremmel kitüntetett, 75%-os hadirokkant hittestvéreinket támogassuk, ki jól és olcsón dolgozik. Telefon: 546—67.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos, vállalkozik fog- és szájbetegségekben szenvedő egyháztagjaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fogpótlásainak ellátására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Múzeum-kört 27. sz.

Hill Ottó ruhaszalonjában II., Fő-u. 7. I. em. 12., jutányosan vállal alakítást, varrni és szabni is tanít.

Bácsy Péter mészáros- és hentesmester, II., szénatéri piac, fióközlet II., Medve-utca 19, ajánlja elsődrendű áruit, kéri hittestvéreinek jóindulatu támogatását. Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Orosz és alaszakai rókák

az összes divatszinekekben, minden árigénynek megfelelően

SOMOGYI szűcsmesternél

VIII., Rákóczi-út 23. I. emelet (Uránia mellett)

Telefon: J. 363—14

Első Magyar Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet

Az evangélikus egyháznak harminc év óta szerződéses biztosító társasága

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Elfogad biztosításokat a következőkre:

Emberélet és baleset, tűz, jég, üveg, autó, géptörés, betörés, pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, utipoggyász, értékkeüdemény, állat és szavatosság.